

13.8.2012

Työ- ja elinkeinoministeriölle
lausuntopyyntö 18.7.2012, TEM/767/00.04.01/2012

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KILPAILU- JA KULUTTAJAVIRASTOSTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Valtiovarainministeriö on 2.5.2012 antanut työ- ja elinkeinoministeriölle lausunnon Kilpailuviraston, Kuluttajaviraston ja Kuluttajatutkimuskeskuksen mahdollisesta yhdistämisestä (TEM 767/00.04.01/2012). Tämä lausunto koskee saman asiakokonaisuuden jatkovalmistelussa syntynyttä luonnosta hallituksen esitykseksi (jäljempänä "hallituksen esitys" tai "lakiehdotus"), jonka mukaan ehdotetaan säädettäväksi laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Lakiehdotuksella korvattaisiin voimassa olevat lait Kilpailuvirastosta ja Kuluttajavirastosta. Yhdistettäväksi ehdotettujen viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet säilyisivät kuitenkin ennallaan. Lakiehdotuksen pääasiallisena tavoitteena on lisätä kilpailu- ja kuluttajasioiden yhteiskunnallista painoarvoa ja vaikuttavuutta sekä tehostaa hallintoa. Hallituksen esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2013.

Hallituksen esityksen mukaan lakiehdotuksen pääasiallisena tavoitteena on muun muassa tehostaa hallintoa (HE s. 1, 9). Hallituksen esityksen taloudellisissa vaikutuksissa kuitenkin todetaan, että sillä ei ole varsinaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia ja että ehdotetun Kilpailu- ja kuluttajaviraston menot ovat samat kuin nykyisten Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston. Edelleen lakiehdotuksessa todetaan, että hallintotehtävien resursointia voidaan tulevaisuudessa tehostaa vähentämällä henkilöstöä ja että tietohallinnossa ja viestintätehtävissä voidaan saavuttaa tehokkuushyötyjä (HE s. 9-10).

Valtiovarainministeriö pitää myönteisenä, että esityksen tavoitteena on mm. tehostaa hallintoa eikä lakiehdotuksella olisi varsinaisia menoja lisääviä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Edellä esitetyn perusteella lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista saa kuitenkin hieman ristiriitaisen kuvan eikä lakiehdotus sisällä konkreettisia esityksiä sille, että virastojen yhdistäminen parantaisi niiden taloudellista tehokkuutta. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on tärkeää, että toimintojen uudelleen organisoimisen ja järjeistämisen tulee johtaa kustannustehokkuuteen ja säästöihin. Valtiova-

rainministeriö pitää tärkeänä, että virastojen toimintamuotoja ja organisaatorakenteita arvioidaan määräajoin ja kehitetään tuloksellisemman ja vaikuttavamman hallinnon muodostamiseksi. Yhdistämisen tulee edistää virastojen toimintakykyä hoitaa lakimääräiset tehtävät nykyistä tehokkaammin ja laadukkaammin ja siten tuottaa kansalaisille ja yrityksille parempia palveluja.

Valtiovarainministeriö esittää seuraavat budjettiprosessia koskevat havainnot huomioonotettaviksi lakiehdotuksen jatkovalmistelussa. Hallituksen esityksen sisältämä laki on ns. budjettilaki. Hallituksen esityksen jaksossa 4.1 Taloudelliset vaikutukset ei selosteta, mihin valtion vuoden 2013 talousarvion momenttiin esitys liittyy. Työ- ja elinkeinoministeriön ehdotuksessa valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseksi on momentti 32.40.01 (32.40.01 ja 32.40.02) Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2v). Hallituksen esitystä onkin tarpeen täydentää tältä osin. Samalla olisi hyvä tuoda esille asianomaisen momentin määrärahan mitoitus sekä miten budjetointi muuttuisi vuonna 2013 vuoteen 2012 nähden. Samalla on tarpeen varmistaa, että mainitun momentin selvitysosassa todetaan myös lausuntopyynnön kohteena oleva budjettilaki. Lakiehdotuksen budjettilakia osoittavaa tekstiä "Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen." olisi tarpeen täydentää ja lisätä sen loppuun "...ja esitys on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä."

Hallituksen esityksen henkilöstövaikutukset jakson 4.2 mukaan virkamiesten oikeusasema ja siirtyminen virastojen yhdistyessä säännellään valtion virkamieslaissa (750/1994). Lisäksi henkilöstövaikutukset kohdassa on todettu, että uudelleenjärjestely voi tulla kyseeseen joidenkin esimerkiksi hallintoon kuuluvien tehtävien osalta. Tämän jälkeen on kirjoitettu osittain auki valtion virkamieslain 5 c §. Valtiovarainministeriö täsmentää, että kyseisessä lainkohdassa tarkoitetaan uudelleenjärjestelyn yhteydessä olennaisesti muuttuvia viran tehtäviä ja tämän viran tilalle perustettavaa uutta virkaa, joka voidaan ensi kertaa täytettäessä täyttää ilman haettavaksi julistamista, jos nimitettävä on uudelleenjärjestelyn kohteena olevan viraston virkaan nimitetty virkamies. Hallituksen esityksen kiireellisestä valmisteluakataulusta huolimatta on myös pystyttävä turvaamaan eri sidosryhmien kuulemismahdollisuudet.

Lakiehdotuksen mukaan kilpailu- ja kuluttajaviranomaisten yhdistetty työ markkinoiden toimivuuden varmistamiseksi lisää kilpailu- ja kuluttaja-asioiden yhteiskunnallista painoarvoa ja vaikuttavuutta. Mahdollinen yhdistäminen ei käsityksemme mukaan itsessään ja automaattisesti lisää toiminnan painoarvoa ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta vaan ne edellyttävät virastojen keskeisten toimintojen kehittämistä ja aktiivista otetta viranomaisten toiminta-alueilla. Lakiehdotuksessa on myös todettu, että virastojen lakimääräisiä tehtäviä ei muuteta. Valtiovarainministeriö katsoo, että yhdistämisselvityksessä olisi voitu selvittää mahdollisuudet myös toiminnoista luopumiseen, joka mahdollistaisi resurssien uudelleen suuntaamista yhteiskunnallisesti merkittävimpiin asiakokonaisuuksiin tai tehokkuushyötyjä. Myös tietohallinnon osalta lakiehdotuksessa ennakoidut mutta suuruudeltaan yksilöimättömät säästöt voivat olla haastavia saavuttaa kahden melko pienen organisaation yhdistyessä.

Raimo Sailas
valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Teuvo Metsäpelto
valtion työmarkkinajohtaja,
osastopäällikkö

Jakelu	Työ- ja elinkeinoministeriö
Tiedoksi	VM/ BO (Kivinen) VM/ JULK-ICT -toiminto (Äikäs)